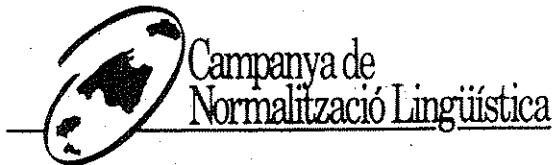

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

IV

Palma
1993

Línea Directa

© Aina Moll

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

“(A) on? -Aumon”

Una senyora ens ha telefonat per demanar-nos explicacions sobre “**aumont**”, aquesta expressió tan emprada a Menorca i que a Mallorca no s’usa”.

Li hem dit que vol dir **enlloc** (és a dir, “en cap lloc”), que n’és la forma mallorquina equivalent -cosa que crec que ja sabia-, i que és composta de **al món**, amb conversió de la l en u i afegit d’una t (que no s’ha d’escriure, si no és en textos molt col·loquials), i li hem promès que li donaríem més àmplies explicacions des de **Línia Directa**.

Com sempre en aquests casos, hem posat mà al *Diccionari Català-Valencià-Balear* -cosa que recomanem a tothom que vulgui saber, no sols el sentit d’una paraula nostra, sinó si és usada només a la nostra illa o illes, o si es troba també en altres contrades de llengua catalana, o bé en tot el territori català.

El DCVB (tom I), a l’article **aumon**, diu: “adv(erbi). Enlloc, a cap part (Solsona i sa comarca, Pla d’Urgell, Conca de Barberà, Menorca)”. Per il·lustrar-ho, hi ha una cita de *La tragèdia de cal Pere Llarg* del gironí Eduard Girbal (1923), i aquesta altra del *Folklore menorquí* de Camps i Mercadal (tom II, 1921): *Tenia una greu malaltia a sa vista i ja no poria anar aumon*.

A l’apartat de fonètica, es consigna **aumon** a tots els llocs esmentats (amb e neutra a Menorca i a les comarques de català oriental, i amb a a les del català occidental), i **aumont** localitzat només a Menorca, i a l’apartat d’etimologia diu: “de *al món*, amb canvi de l en u”.

Aquest canvi de l en u és freqüent en moltes contrades catalanes, i especialment a les Illes, davant diferents consonants (**b**, **m**, **f**, etc.), per raons de facilitat d’articulació; quan són paraules “de la llengua estàndard”, emprades a tot el territori, a moltes contrades mantenen la pronúncia l, que és la que

pertoca segons l'etimologia, i per això es manté la **l** en la llengua escrita: **alba**, **alfàbia**, **aljub**, **almadrava**, **almangra**, etc., s'escriuen amb **l**, encara que a molts de llocs -incloses les Balears- es pronuncien amb **u**.

Ara bé, **aumon**, amb el sentit d'*enlloc*, només s'ha conservat en zones que "labialitzen la l" (és a dir, la pronuncien **u**), i només s'ha emprat en escrits folclòrics -pertanyents, per tant als registres col·loquials (si hi hagués cap mostra del mot en un text literari dins la calaixera del Diccionari, hi hauria estat consignada). No es tracta, per tant, d'un mot de la "llengua estàndard", sinó del registre col·loquial (al qual pertanyen els pronoms **noltros** i **voltros**, els possessius **nostro**, **vostro**, l'article salat, etc.). Per això el DCVB no la presenta en la forma etimològica que no s'ha conservat enlloc, sinó en la forma dialectal. En realitat, molts de menorquins no tenen consciència que **aumon** vol dir **al món**, ni tan sols quan diuen el refrany (que figura també com a menorquí al DCVB): *Lo que no hi ha en el món no hi és aumon*.

Fixem-nos que la forma **aumon** només s'ha pogut formar amb l'article **el** (amb l'article salat s'hauria format *asmon, que no existeix enlloc): la paraula **món** és una de les que, pel seu significat, només admeten l'article formal.

Fixem-nos, també, que **aumon** forma part del grup de paraules -com **res**, **gaire**, **pus**, etc.- que tenen significat positiu però només s'usen en frases negatives o interrogatives (n'Antoni-Ignasi Alomar en parlà en una "Línia Directa, que podeu trobar en el fulletó II, pàgina 9).

Queda el "problema" de la **t** final d'**aumont**, que a Menorca coexisteix amb **aumon**.

El DCVB, tom 7, després de l'entrada **mont** amb el sentit de 'muntanya', amplament documentada, en du una altra: "**mont**. m., pronúncia i gràfia incorrecta de **món**". La il·lustra amb una cita d'Antoni Canals (s.XIV) i una altra del Cançonet de Nadal, però a l'apartat de fonètica només la localitza a Menorca. És ben possible, doncs, que **aumont** hagi conservat la pronúncia dialectal menorquina de **món** fins i tot després de perdre's la noció del seu significat originari. Però també és possible que la presència o la conservació d'aquesta **t** final sigui influïda per la que a Menorca i a moltes altres contrades de llengua catalana té la paraula **on**, que sovint apareix al seu costat en joc de pregunta i resposta (-**Ont** anau? -**Aumont**).

Notem, ja que hi som, que **on**, precedida de la preposició **a**, pren en menorquí la forma **aont**, mentre que en mallorquí s'interposa una **v**: **avont**.

És que en menorquí no hi ha cap dificultat a pronunciar el hiatus (la **a** i la **o** seguides), mentre que el mallorquí l'evita: els menorquins pronuncien **raó**, **coa**, **maó**, **coia** (i també **creuen**, **beuen**, etc.) i la majoria de mallorquins **ravó**, **cova**, **mavó**, **covia**, **creven**, **beven**, etc.

Els qui escriuen alegrement cartes al director afirmant que "basta una diferència" de pronúncia, de forma i de lèxic per establir que dues maneres de parlar són llengües diferents, poden prendre **aont**, **aumont** i **avont**, **enlloc** com a proves irrefutables de l'existència d'una "llengua menorquina" i una "llengua mallorquina" i rompre llances contra els "panbalearistes" malintencionats que pretenen unificar-les... - **A. M.** (1/2/93).